

Oslo kommune

Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO
E-post: postmottak@kd.dep.no

Dato: 05.04.2016

Deres ref:
13/4160-

Vår ref (saksnr):
201500634-13

Saksbeh:

Arkivkode:
400

FORSKRIFTER OM RAMMEPLAN FOR FEMÅRIGE GRUNNSKOLELÆRER- UTDANNINGER.

Det vises til høringsbrev av 21.12.2015 fra Kunnskapsdepartementet vedrørende ovennevnte. Oslo kommune avgir følgende høringsuttalelse til saken:

Oslo kommune er positiv til at lærerutdanningene utvides til fem år, men er kritisk til hvordan Kunnskapsdepartementet har disponert den utvidede tiden og de nye mulighetene som femårige lærerutdanninger gir.

Det er positivt at fremtidens lærere vil få økt faglig tyngde, men er et paradoks at den utvidede tiden i hovedsak skal brukes på en masteroppgave. Lærerutdanningene må innrettes for å kvalifisere til arbeid i klasserommet med elevene, og til å være aktive deltakere i fagmiljøet på skolen.

Målet må alltid være å utdanne de beste lærerne for elevene. En utvidelse av utdanningene til fem år må resultere i at lærerne blir bedre profesjonsutøvere og at kvaliteten i undervisningen øker. Skolen trenger praktikere og ikke forskere.

Praksis

Oslo kommune viser til at departementet i egne stortingsmeldinger gjentatte ganger dokumenterer at skolen i for liten grad klarer å møte mangfoldet av elevers forutsetninger og behov med et tilpasset opplæringstilbud. Det er derfor overraskende at departementet ikke benytter denne anledningen til å gjøre noe med denne utfordringen. Oslo kommune mener lærere må bli bedre forberedt enn i dag på å gi tilpasset opplæring og variert undervisning av høy kvalitet til en stadig mer sammensatt elevgruppe, som vi alle har stadig høyere ambisjoner for. Utvikling av denne kompetansen krever trening og praksis over tid. Oslo kommune mener derfor at forskriftene om rammeplan burde sikret en struktur som både ga faglig tyngde og mer praksis gjennom utdanningen.

Masteroppgave

Et femte studieår som i hovedsak brukes til å skrive masteroppgave vil ikke nødvendigvis bidra til økt kvalitet i lærerutdanningene, og til at lærerne blir bedre forberedt på jobb i skolen.

Derfor mener Oslo kommune at lærerutdanningene ikke bør ha masteroppgave. Lærerutdanningene bør i stedet utvikles til å bli reelle profesjonsutdanninger. Det kan gjøres ved økt omfang av pedagogikk og praksis, og at studentene i stedet for en masteroppgave skriver oppgaver underveis i lærerutdanningene med tilknytning til en reell og erfaringsbasert praksis.

Turnusordning for lærere

Dersom departementet ikke tar hensyn til disse innvendingene, oppfordrer Oslo kommune departementet til å utrede og vurdere en nasjonal turnusordning for nye lærere. En turnusordning vil sikre at lærerne får nødvendig trening og veiledning før de går ut i skolen.

Profesjonsfag

Oslo kommune støtter ikke departementets forslag om endring av navn på faget pedagogikk og elevkunnskap til profesjonsfag. Oslo kommune stiller seg undrende til at departementet foreslår en så radikal navneendring på faget, uten at det blir begrunnet og uten at det ifølge høringsnotatet skal innebære noen substansielle endringer. Alle fag i lærerutdanningene skal være profesjonsfag, og det profesjonsfaglige arbeidet må ikke begrenses til ett fag.

Oslo kommune mener pedagogikk bør være en viktig og selvfølgelig del av fremtidens lærerutdanninger. Kommunen støtter derfor forslaget fra rammeplanutvalget om å bruke navnet pedagogikk, og at kunnskap om religion, livssyn og etikk fortsatt skal inngå i faget. Oslo kommune mener faget bør styrkes i omfang.

Oslo kommune er opptatt av at pedagogikkfaget kan stå på egne ben, og ikke bli en oppsamling av andre fag og områder som ikke passer inn andre steder. Oslo kommune oppfordrer derfor departementet til å utrede innhold og innretning på fremtidens pedagogikkfag.

Kommentarer til forskriftene

§ 1 Virkeområde og formål

I § 1 bør det, for begge utdanningene, komme tydeligere frem at lærerutdanningene må gjøre kandidatene reelt forberedt på å utøve yrket på en profesjonell måte.

§ 2 Læringsutbytte

Departementet skiller i forskriftene mellom «kunnskap», «ferdigheter» og «generell kompetanse» som en del av læringsutbyttet til lærerstudentene. Oslo kommune mener disse skillene er forvirrende og i flere sammenhenger kunstige. Forskriftene bør bygges opp på en annen måte.

Språk er en forutsetning for utvikling av alle de grunnleggende ferdighetene som igjen er forutsetninger for utvikling av faglig kompetanse. Oslo kommune foreslår at det legges til et punkt som får frem at læreren skal ha kompetanse om språk. Ved å innlemme dette punktet i læringsutbyttebeskrivelsene sikrer man punktet i institusjonenes programplaner uavhengig av tolkning av forskriftene.

Oslo kommune foreslår at siste setning i punktet om vold og seksuelle overgrep, «*På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten raskt kunne iverksette nødvendige tiltak*» strykes. Med en slik formulering kan det stilles spørsmål om forskriftene pålegger læreren en form for

handlingsplikt. En plikt til å handle, jf. plikten som i dag gjelder for varsling til barnevernet (§ 15-3 i opplæringsloven), passer ikke i læringsutbyttebeskrivelsene.

Oslo kommune foreslår også at punktet om særskilte behov deles i to. Det er viktig at lærere kan identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep, men tegn på vold eller seksuelle behov bør fremheves i et eget punkt og ikke gis som et eksempel på et særskilt behov. Særskilte behov i skolen knytter seg vanligvis til forsiktig utvikling og ulike vansker som krever særskilt oppfølging fra skolens side. Det er viktig at evnen til oppfølging forsterkes i fremtidens lærerutdanninger. Lærerutdanningene må sikre bred og god forståelse av læring og hvordan læreren kan tilrettelegge for elever med ulike forutsetninger. Norsk skole bygger på inkluderingsprinsippet, og realiteten er et klasserom bestående av elever med ulike behov. Departementets egne stortingsmeldinger og relevant forskning dokumenterer at norsk skole ikke klarer å gi alle elever en inkluderende og likeverdig opplæring.

Oslo kommune foreslår at det legges til et punkt om læreren kan forebygge, oppdage og håndtere mobbing. Skolen har klare forpliktelser til dette, jf. kapittel 9a i opplæringsloven, men uten at lærerutdanningene gir skolen nødvendig kompetanse til å ivareta kravene i loven.

§ 3 Innhold og struktur

Oslo kommune mener som nevnt innledningsvis at lærerutdanningen må ha en struktur som gjør at lærerutdanningene utvikles til å bli reelle profesjonsutdanninger. Det kan gjøres ved økt omfang av pedagogikk og praksis. 115 dager i praksis, slik departementet legger opp til, er for lite. Forskriftene må i langt større grad enn i departementets forslag ha elementer som sikrer at læreren er kompetent til å utøve kompliserte og sammensatte oppgaver. Utvikling av denne kompetansen krever trening over tid.

Oslo kommune er positiv til muligheten til å bruke deler av praksisperioden i en barnehage for lærere på 1.–7. trinn, men dette må ikke blandes sammen med praksis i skole. Det bør være et obligatorisk tillegg.

§ 4 Programplaner og nasjonale retningslinjer

Oslo kommune støtter forslaget om at det skal utarbeides nasjonale retningslinjer for begge utdanningene, og at institusjonene må relatere utarbeidelsen av programplanene til disse retningslinjene.

Sammenhengen mellom forskrift om rammeplan for utdanningene, nasjonale retningslinjer, programplaner ved den enkelte utdanningsinstitusjon og den faktiske undervisningen, må være tydelig og god. De nasjonale retningslinjene må tydeliggjøre kravene til innholdet i programplanene og sammenhengen mellom programplanene gjennom utdanningene. Uten klare retningslinjer for innhold i, og sammenheng mellom programplanene, vil tolkingsrommet for den enkelte lærerutdanningsinstitusjon bli for stort. Nasjonale retningslinjer må sikre kvalitet i utdanningene slik at nivået på utdanningene er høyt uavhengig av studiested.

§ 5 Nasjonal deleksamen

Det bør være nasjonale obligatoriske nasjonale deksamener for begge grunnskolelærerutdanningene.

Nasjonale deksamener i grunnskolelærerutdanningene vil i større grad sikre at nasjonale retningslinjer for fag, og utdanningens innhold synliggjøres i utdanningsinstitusjonenes lokale

programplaner. Nasjonale deksamener er viktig med hensyn til kvalitetssikring av lærerutdanningene.

For at deksamener skal føre til økt kvalitet i undervisningen og oppfølging av studenter, må studentenes resultater på deksamener analyseres og følges opp på det enkelte lærested. Nasjonale deksamener i grunnskolelærerutdanningen må også omfatte et system for tilbakemelding av resultater til lærestedene, slik at resultatene blir et incitament til forbedringsarbeid. Det må stilles krav til oppfølging av resultatene internt på den enkelte utdanningsinstitusjon. Resultatene fra nasjonale deksamener bør være en sentral faktor for kontinuerlig læring og utvikling av kvalitet på utdanningsinstitusjonene og praksisstedene.»

Med hilsen

Tone Tellevik Dahl
byråd for oppvekst og kunnskap

Godkjent og ekspedert elektronisk